

ПРОФЕСІЙНА СПІЛКА ПРАЦІВНИКІВ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

Майдан Незалежності, 2, м. Київ, 01001
Тел./факс (044) 205-76-80 E-mail: profmed@fpsu.org.ua, www.medprof.org.ua
Код ЄДРПОУ 03591800

15.11.2021 № 01-07/138

На № 3052-зк від 08.11.2021

СПО об'єднань профспілок

Про розгляд законопроекту

Професійною спілкою працівників охорони здоров'я України (далі – Профспілка) розглянуто лист Міністерства охорони здоров'я України (№22-04/131/99-21 від 05.11.2021) про погодження проекту Закону України «Про самоврядування в сфері охорони здоров'я в Україні» (далі – Проект) і повідомляється наступне.

Проект більш ніж на 2/3 дослівно відтворює положення проекту Закону про самоврядування медичних професій в Україні (реєстр. №2445-д від 03.07.2020), який 27 січня 2021 року було відхилено Верховною Радою України та знято з розгляду.

Зокрема, частиною 3 статті 6 Проекту встановлюється монопольне право організацій професійного самоврядування медичних професій на допуск працівників до діяльності шляхом видачі (та позбавлення) свідоцтва про право на здійснення діяльності в сфері охорони здоров'я.

Крім того, у Проекті відсутня чітка процедура заснування палат медичних професій (далі – Палати) та формування органів професійного самоврядування, зокрема, не визначено механізму проведення установчих зборів представників медичних професій (за даними НСЗУ за 2021 рік в Україні лише сімейних лікарів нараховується близько 15 600 осіб), порядку створення територіальних органів Палат медичних професій, кваліфікаційних вимог до членів Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії Палат, які матимуть право припинити дію свідоцтва про право на здійснення діяльності в сфері охорони здоров'я), що в сукупності містить потенційні корупційні ризики.

Слід зазначити, що Рішенням Комітету з питань антикорупційної політики Верховної Ради України щодо експертного висновку з приводу аналогічних положень законопроекту №2445-д висловлено застереження про наявність у ньому окремих положень, які створюють корупційні ризики.

Також у Проекті чітко не визначено у якій організаційно-правовій формі створюватимуться Палати, що має вирішальне значення для з'ясування їх юридичного статусу. Натомість частиною 1 статті 13 Проекту визначено лише, що Палата є неприбутковою юридичною особою, що також не відповідає положенням частини 2 статті 91 Цивільного кодексу України.

Потребують уточнення та внесення до Проекту і конкретні положення щодо форм здійснення Палатами захисту представників медичних професій від незаконного втручання в здійснення їх професійної діяльності, а також граничних розмірів та порядку сплати професійного збору.

Враховуючи обов'язковість членства усіх представників у Палатах, вважаємо, що зазначені питання повинні бути врегульовані безпосередньо на рівні закону, а не статутів та інших актів Палат.

Такими, що не відповідають принципам верховенства права, зокрема принципу правової визначеності, який вимагає чіткості, зрозумілості й однозначності правових норм, їх передбачуваності і стабільності, а також конституційному принципу розподілу повноважень між гілками влади видаються і положення Проекту, якими невідомі органам державної влади самоврядні організації наділяються повноваженнями, притаманними органам державної влади (частини 1, 2 статті 4, статті 6, 14 Проекту).

Звертаємо увагу, що Проектом передбачається створення на противагу вже існуючим, нових монопольних організацій професійного самоврядування медичних професій, що несе у собі ризики самій сутності самоврядування в сфері охорони здоров'я як професійної автономії.

Слід також зазначити, що за усталеною світовою практикою професійне самоврядування у сфері охорони здоров'я стосується переважно лікарських спеціальностей, яким надано право самостійного надання медичної допомоги пацієнтам.

Проектом передбачена можливість залучення медичних працівників до роботи (для виконання окремих медичних послуг) не лише на підставі трудових, а й на підставі цивільно-правових договорів, а також контрактів.

З цього приводу слід зазначити, що відповідно до частини 3 статті 23 Кодексу законів про працю України, контракт є особливою формою трудового договору, в якому строк його дії, права, обов'язки і відповідальність сторін (в тому числі матеріальна), умови матеріального забезпечення і організації праці працівника, умови розірвання договору, в тому числі дострокового, можуть встановлюватися угодою сторін. Сфера застосування контракту визначається законами України.

Так, частиною 9 статті 16 Основ законодавства України про охорону здоров'я можливість укладання контракту передбачена виключно щодо керівників державних та комунальних закладів охорони здоров'я, які призначаються на посаду уповноваженим виконавчим органом управління власника закладу охорони здоров'я на конкурсній основі шляхом укладання контракту.

Отже, укладення трудових договорів у формі контрактів з іншими категоріями медичних працівників законодавством не передбачено.

З цього приводу слід також зазначити, що у Рішенні Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням Київської міської ради професійних спілок щодо офіційного тлумачення частини третьої статті 21 Кодексу законів про працю України (справа про тлумачення терміну «законодавство») від 09 липня 1998 року №12-рп/98 зазначено, що останнім часом відбувається необґрунтоване розширення сфери застосування контракту, яка виходить навіть за межі, визначені законами України, актами Президента України та Кабінету Міністрів України. Все це не сприяє створенню умов для повного здійснення громадянами права на працю, ускладнює становище працівників, знижує реальність гарантій трудових прав громадян, встановлених Конституцією і законами України.

Крім того, у Декларації Міжнародної організації праці про соціальну справедливість в цілях справедливої глобалізації, прийнятій на 97-й сесії Міжнародної конференції праці 10 червня 2008 року, відзначається, що «...практика приховування трудових відносин у формі цивільних чи комерційних домовленостей завдає шкоди інтересам працівників і роботодавців, є зловживанням і не відповідає концепції гідної праці».

Також зазначаємо, що заборона на здійснення професійної діяльності без одержання свідоцтва про право на здійснення діяльності в сфері охорони здоров'я,

виданого відповідною Палатою (частина 2 статті 6 Проекту), зокрема щодо лікарів-спеціалістів, які набули таке право до набрання ним чинності Проектом, призведе до порушення конституційного припису про незворотність дії нормативно-правових актів у часі (стаття 58 Основного Закону), а також зумовить колапс медичної системи, особливо в умовах пандемії гострої респіраторної хвороби COVID-19 та дефіциту медичних працівників в Україні.

Враховуючи викладене, Проект у запропонованій редакції не може бути підтриманий Профспілкою, оскільки не відповідає загальноприйнятному процесу організації професійного самоврядування та порушує права працівників охорони здоров'я, зокрема передбачає можливість застосування контрактної форми трудових договорів для всіх категорій медичних працівників, примусове членство в організаціях самоврядування медичних професій, запровадження додаткової професійної відповідальності, а також наділення органів лікарського самоврядування виключними повноваженнями з допуску до здійснення професійної медичної діяльності.

Заступник Голови Профспілки

Ірина ШВЕЦЬ